

ИВАН ВАЗОВ

ДОНОС

chitanka.info

Летен ден. Надвечер.

У Хръдличка около една маса, претоварена с пълни и презполовени чаши с бира, седяха няколко души софийски граждани и с голямо внимание слушаха другия, като им четеше последния брой от столичния вестник Народен бранител.

По лицата на слушателите се четяха чувствата, които будеше в душите им тоя прочет.

Нямаше нужда да бъде човек физиономист, за да познае по бръчките на челата, по стрелянето на погледите, по навъсването на веждите, по свиването на кожата на лицето, че тия чувства бяха гняв, негодувание, отвращение.

Защото онова, което слушаха, беше един град от псувни и мръсни думи, и ругателства против имена, високо държани в уважението на столицата; то беше една верига от невъобразими клевети против най-чистите репутации, против най-безукоризнените чела; частен живот, семейна чест, деликатни чувства — всичко беше оплюто, охрачено, обругано в сквернословния лист. Авторът на тоя нравствен смрад, който не се подписваше под него, но който бе всекиму известен — и се гордееше с това — веднъж на неделята даваше си удоволствието, срещу една месечна плата, скрит зад пусията на вестника си, да зачерни няколко имена, да убие няколко чести, да фърли скръб и отчаяние в няколко мирни семейства.

И, при всичко това, четяха го.

Обществото се възмуцава от мерзостите, които чува из обълваните уста на някой пияница, но ги чете и слуша охотно, когато са типосани на книга.

Даже повече: голяма част от публиката очаква с видимо нетърпение появляването на тия съблазнителни листове, за да ги поглъща лакомо и да плюе после.

Всяка неделя тоя вестник изригваше във въздуха една ужасна вълна от отрова, която внасяше микробите на разтлението във всяка душа, що дъхнеше труповонната ѝ атмосфера.

Едно цяло поколение растеше в тия миазми и се възпитаваше по тия гнусотии.

А това поколение е бъдещето.

* * *

На другите маси ставаха други разговори, чужди на политиката и на калта ѝ.

Двама господиновци, прави, ухилени, слушаха музиката, която завъртваше автоматната фигура в ъгъла срещу десет стотинки.

Едно чехско семейство пиеше пиво на друга маса и правеше да се тресе зданието от гърлести смехове, прилични на гороломни талази, от които се раздуваха румените лица и се подигаха до скъсване богато валчестите корсети на чехкините.

Една дружина от троица души на противоположния край приказваше по-тихо. Двамата бяха граждани, третият носеше полицейска униформа. Той беше софийският градоначалник.

Дума ставаше от няколко време между тях за присъствието в града на една зловредна шайка крадци и обирници, за фащането на които всичките трудове на полицията оставаха ялови.

Един от събеседниците изказа мнение, че трябва да се обещае от полицията парично възнаграждение за оногова, който ѝ помогне в откриването на злосторниците.

Другият събеседник казваше друго нещо.

Градоначалникът си обръсваше мустаците, ако вътре в няколко дена не тури ръка на тия нехранимайковци.

— Парично възнаграждение бива само за извънредни разбойници, които чака въже, като Яко разбойника — допълни той, като си обърса бирената пяна от черните мустаци.

По това нещо се обадиха някои и от ближната маса. Разни слухове и мнения се предаваха по повод на обирниците.

От масата, дето бе четен вестника, дигна се един господин с малко лице, остър нос и остър поглед и приближи до нашата маса, като казваше полуухилено:

— Господин градоначалник, да ви разкажа една случка, която ме порази вчера и за която ми дойде на ум, като чувах разговора ви за злодейците в града...

— О, Брегович! — извика градоначалникът весело, като очакваше да чуе някаква остроумна смешка от Беровича, понеже Берович минуваше в столицата за духовит шеговник.

Берович се изправи и облегна едната ръка на облегалото на стола и каза:

— Минувах из цариградската улица. Тъкмо срещу старото военно училище излязоха няколко циганчета, които ловят уличните кучета, спуснаха се на едно малко кученце... Ама малко, жълтичко, гладко, с хубаво герданче. Фърлиха му халката на врата и го фанаха... То се разтреперило така ей... Уплашило се, горкото... Докато да им извикам да го оставят, те, мазниците, го пуснаха в дупката на клетката в колата си... Доядя ме страшно... Кому можеше зло да причини тая гадинка? — Беше колкото юмука ми голямо!

— Затова ли ти се е разтупало сърцето, Берович? — изсмя се градоначалникът. — Успокой се: господарят му на твоето кученце ще ида да си го откупи и да си го прибере. Той трябва да го пази у дома си. Разпореждане е дала полицията, че всяко куче, намерено само на улицата, се фаща и унищожават, ако до три дни го не потърси някой... Какво искаш да пиеш?

— Благодаря. Но аз не свърших — подзе пак Берович. — Тамам фърлиха кученцето в клетката, ей зададе се едно едро куче, голямо като овчарско и с дебел врат като на вълк. То идеше тъкмо към циганчетата, без да подозира каква им е длъжността... Ама тъй вървеше бавно, важно, гордо, като някой лорд или министър...

— Свали ли му шапка? — попита един шеговито.

— Не му свалих шапка, ама го посочих на циганчетата. Те възвиха към Раковска улица. Дяволите недни, не го закачиха и си отиваха. В същото време кучето се повърна по тротоара и се вмъкна в пипиниерата там. То само влезе в примката. Именно него трябваше да уловят! Извиках пак с глас циганчетата, но те се усмихваха дяволски и си отминаха... Паленцето уловиха, не овчарския Мурджа оставиха свободен, за да може, в които кълки ще, да забие острите си зъби.

— Значи, вие правите заявление против пристрастието на циганчетата? — питаше усмихнато градоначалникът.

— Не, но ми дойде на ума, че същото пристрастие се упражнява и от полицията — към други кучета, и то бесни!

— Ти зафана с алегии, Берович!

— Гоните и фащите кокошарите, а един Яко разбойник оставяте свободен да разбойничествува и убива... Нима мислите, че Яко разбойникът не съществува вече?

Градоначалникът се изсмя гръмко.

— О, драгий Берович, много късно се пробуждаш. За Яка ли питаш? Той, ако се не лъжа, преди три години и нещо си, видях го в Черната джамия как иска да литне към небето, но увисна на един метър над земята. По-високо не отиде...

— Вие обесихте врата му, а душата му остана в София. Тя сега в друго живее. Аз знам един нов Яко, един друг убиец, по-страшен — и не в Рила вече, — когото още полицията не е фанала, а законът е безсилен да прикачи на въжето.

— Кой е този господин например? — попита градоначалникът, като още не знаеше как да земе Беровичовите думи. — Сериозно ли говориш? Или майтапиш се?

— Вие се майтапосвате, господин градоначалник! Аз ви обаждам за един опасен разбойник, вие си пиете бирата спокойно. Това е осъдителна небрежност! — отговори Берович, чието лице пазеше пълна сериозност.

Градоначалникът го изгледа в недоумение.

Тоя разговор беше привлякъл доста любопитни.

Някои фанаха да фърлят подигравки на сметка на градоначалника.

Нему му стана неловко. Берович го поставяше в трудно положение. Той стана от масата си и се обърна със строг вид към Беровича:

— Господин Берович, вие може би имате желание да се гаврите!

— Ни най-малко! Аз правя донос!

— Тогава подкрепете доноса си! Вие сте длъжни веднага да ми посочите името на злодееца.

— Не го зная...

— Покажете жилището му!

— Мога.

— Дека живес?

— В ...ска улица.

— Кой номер?

— Не съм съгледал. Но къщата зная.

— Заведете ни там.

— Готов съм.

Любопитството растеше заедно с мълвата за разбойника, когото ще предаде Берович. Някои се мислеха, че е шега. Но се убедиха най-после в противното, когато градоначалникът се обърна към един стражар.

— Манчо, тичай в участъка и повикай още трима стражари! Нека дойде и старшият пристав.

И градоначалникът погледна Беровича.

— Хубаво правите, господин градоначалник! — каза Берович. — Излишното в много случаи не бърка, особено в тоя: вие ще имате работа с най-опасния злодеец в столицата!

— Манчо, повикай всичките стражари, колкото намериш свободни в участъка, и ги догони! — заповяда пак градоначалникът.

* * *

Когато излязоха из Хръдличка, вече притъмняваше.

Минаването на градоначалника и Беровича, последвани скоро от десетина въоръжени стражари, възбуди вред очудване и тревога. Уличните хлапаци, лустраджийчетата и вестникопродавците ги подиреха и образуваха един вид резерва на потерята.

Нови стражари се присъединиха към нея, когато заминаха край друг един участък.

В ...ска улица Берович застана пред една врата, при която бе запален вече фенерът.

— Тука е.

— В тая къща?

— Да, той живее в лявата стая, на втория кат, със спуснатите завеси на прозорците; вие бездруго ще го намерите вътре, защото свети. Добра сполука, аз изпълних длъжността си, сега вие изпълнете вашата. Сбогом!

И Берович отмина бързо.

Градоначалникът постави караул на портата от двама души, а с останалите си хора се покачи по стълбата, която водеше в стаята на престъпника.

Той се спря пред вратата ѝ, побутна, но тя беше заключена извътре. Той извика:

— В името на закона отворете!

Вратата се отвори.

В стаята, претрупана с книжа и вестници, стоеше един момък.

— А! Извинете, господин Пандиков! — извика очуден градоначалникът, като позна в него редактора на Народен бранител.

— Какво желаете? — попита редакторът, също зачуден от присъствието на толкова стражари пред вратата му.

— Една грешка с къщата — каза градоначалникът смутен и след няколко нови извинения за обезпокояването, оттегли се позорно с контрашайката си и я отпрати назад.

Градоначалникът се завърна страшно гневен в полицията и реши още сутринта да тегли на съд Беровича за подигравка със законните власти и с един мирен гражданин.

Той не се досети тогава, че никога по-основателен донос не е правен на полицията.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.